

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste Instituut
Õppekava: koolieelse lasteasutuse pedagoog

Karoliina Ansi
6-7AASTASTE LASTE KOOLIVALMIDUS KOLME KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE
VAHENDI PÕHJAL
magistritöö

Juhendaja: Merle Taimalu
Kaasjuhendaja: Astra Schults

Läbiv pealkiri: Koolivalmidus ja selle hindamisvahendid

Tartu 2017

Resümee

6-7aastaste laste koolivalmidus kolme koolivalmiduse hindamise vahendi põhjal

Käesoleva töö eesmärgiks oli anda ülevaade, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme erineva hindamisvahendi põhjal ning mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kui võrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud. Uurimusse kuulusid 5 Valga maakonna lasteaeda. Valimisse kuulus 58 koolieelikut. Iga lapse koolivalmidust hinnati kolme koolivalmiduse hindamise vahendiga. Koolivalmiduse hindamisvahendid olid Kontrollitud joonistamise vaatlus, Strebeleva meetodika ning Kivipõld-Verbitskase materjal 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks. Selgus, et Strebeleva meetodikas olevaid ülesandeid sooritasid lapsed kõige edukamalt. Lisaks saadi teada, et laps, kes sai ühes koolivalmiduse hindamise vahendis kõrgeid tulemusi, sai seda ka teiste hindamisvahenditega. Tulemustest selgus, et kõigis kolmes hindamisvahendis olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil osaliselt hinnata, kas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Läbivad märksõnad: Koolivalmiduse hindamine, koolieelikud, koolivalmiduse tase, hindamisvahend.

Abstract

School readiness among children aged 6 to 7 on the basis of three school readiness assessment tools

The objective of the present paper was to give an overview of the levels and differences of school readiness among children aged 6 to 7 on the basis of three separate assessment tools. The author also aimed to find out whether the questions and tasks in these assessment tools allow us to determine the achievement of the estimated results of the national curriculum of pre-school institutions. Five kindergartens from Valga county were chosen for the research. The selection included 58 pre-school children. The school readiness of each child was assessed using three school assessment tools which included a supervised drawing test, the Strebeleva methodology, and the work of Hilve Kivipõld-Verbitskas in assessing the school readiness of children aged 6 to 7. It was found that children performed best in tasks based on Strebeleva methodology. It also became clear that the children who received high results in one school readiness assessment tool also got good results with other assessment tools. The results proved that the questions and tasks in all three assessment tools allow us to partially assess the extent to which the estimated results of the curriculum of pre-school institutions for children aged 6 to 7 have been achieved.

Keywords: school readiness, assessment, children aged 6 to 7, assessment tool.

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	5
Koolivalmidus	6
Koolivalmiduse hindamise vajalikkus	8
Lapse areng seitsmendal eluaastal.....	9
Koolivalmiduse hindamisvahendid	11
Metoodika.....	16
Valim	16
Mõõtevahendid.....	16
Protseduur.....	17
Andmeanalüüsi meetodid	18
Tulemused	19
6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase kolme hindamisvahendi põhjal.	19
Hindamisvahendite tulemuste omavaheline kokkulangevus.....	22
Hindamisvahendites olevate küsimuste ja ülesannete kattuvus koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas olevate 6-7aastase lapse eeldatavate tulemustega	24
Arutelu.....	25
Tänuõnad	30
Autorsuse kinnitus.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31
Lisad	38

Sissejuhatus

Vastavalt Koolieelse lasteasutuse seadusele (1999/2016) toimub lapse kooliks ettevalmistamine perekonna ja lasteasutusega koostöös. Lapsevanem ei saa loota lapse õpetamise osas ainult lasteaiaõpetajatele, sest lasteasutuses eelkõige toetatakse ja arendatakse last. Lapse kooliks ettevalmistamine ei toimu vaid aasta enne kooliminekut. Kooliks ettevalmistamine on pikk protsess, mis lõpeb lapse kooli saatmisega. Lapsele, kes on lasteaia õppekava läbinud, antakse koolivalmiduskaart, mille vanem esitab kooli (Haridus- ja Teadusministeerium, s.a.). Koolikohustuslikud on kõik lapsed alates hetkest, mil nad on enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit saanud 7-aastaseks (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2010). Koolikohustust on võimalik edasi lükata, kui vanem esitab nõustamiskomisjonile vajalikud dokumendid, mille põhjal komisjon langetab otsuse (Põhikooli- ja gümnaasiumi..., 2010). Kuidas tehakse kindlaks, kas laps on kooliks valmis? Eesti haridussüsteemis pole kehtestatud kindlat koolivalmiduse hindamise vahendit. Iga lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid/vahendeid kasutada lapse arengu hindamisel (Haridus- ja teadusministeerium, s.a.; Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Mitmed koolivalmiduse uurijad Eestis (Jürimäe, 2003; Tulva, 1987) toovad välja, et koolivalmidus kätkeb endas lapse sotsiaalset, vaimset ja füüsilist valmisolekut. Lisaks rõhutab Tulva (1987), et koolivalmidus sisaldab endas kooliks ettevalmistatuse taset. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud 6–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused õppetegevuste valdkondade kaupa ning eeldatavad tulemused sotsiaalsetes oskustes, õpioskustes, mänguuskustes ja enesekohastes oskustes. Seega on soovitatav võtta lapse koolivalmiduse hindamisel aluseks 6-7aastase lapse eeldatavad oskused valdkonniti (Ennok et al., 2013). Autori bakalaureusetöö (Ansi, 2014) tulemustest selgus, et 73% uurimuses osalenud õpetajatest kasutavad lapse koolivalmiduse hindamisel testimist. Küsimusele, milliseid vahendeid kasutatakse rühmas lapse koolivalmiduse hindamiseks, selgus et 54% õpetajatest kasutasid E. Kikase tõlgitud Kontrollitud joonistamise vaatlust, 15% Kivipõld-Verbitskase materjali 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks ning 8% Strebeleva meetodikat (Ansi, 2014). Koolivalmiduse hindamiseks kasutakse erinevaid vahendeid, kuid ei ole teada, kas hindamisvahendid annavad lapse koolivalmiduse kohta sarnaseid tulemusi. Kuna Eesti lasteaedades kasutatakse kõige sagedamini koolivalmiduse hindamise vahenditest kontrollitud joonistamise vaatlust ja Strebeleva meetodikat, lisaks veel Kivipõld-Verbitskase materjali 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumiseks (Ansi, 2014), siis on oluline teada saada, kui palju langevad koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas

6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused ja koolivalmiduse hindamise vahendite küsimused kokku. Millis(t)e eelnevalt nimetatud koolivalmiduse hindamise vahendi(te) kaudu saadakse kõige enam olulist infot lapse koolivalmiduse kohta? Varasemad uurimused, kus oleks põhjalikult võrreldud antud magistritöö uurimuslikus osas kasutavaid koolivalmiduse hindamisvahendeid kehtiva koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga, autorile teadaolevalt puuduvad.

Kontrollitud joonistamise vaatluses (Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998; modifitseerinud Häidkind & Kikas, 2003), Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks (Kivipõld-Verbitskas, 2015) ja Strebeleva meetodikas (Strebeleva et al., 2005) hinnatavate valdkondade ühisosa on lapse sõnavara suurus, matemaatiliste mõistete tundmise ja töömälu mahu ülesanded. Kontrollitud joonistamise vaatlusega saab lisaks hinnata lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut (grupis olles individuaalselt töötamise oskus, korraldustest arusaamine) (Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998). Strebeleva meetodikas hinnatakse lisaks lapse jutustamisoskust (Strebeleva et al., 2005). Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks on lisatud lugemisoskuse ülesanded (Kivipõld-Verbitskas, 2015). Eelpool mainitud koolivalmiduse hindamise vahendid annavad seetõttu erineva pildi lapse koolivalmiduse kohta. Selleks, et saada lapse koolivalmiduse kohta täielikumat pilti, on kasulik hinnata lapse koolivalmidust erinevate hindamisvahendite alusel. Oluline on võrrelda erinevate hindamisvahendite kaudu lapse koolivalmidust, sest nii saadakse lapse koolivalmiduse kohta selgem pilt. Varasemad uurimused, kus oleks samade laste hindamiseks kasutatud kolme erinevat koolivalmiduse hindamisvahendit, autorile teadaolevalt puuduvad. Seega on oluline uurimisprobleem, millised on eri hindamisvahendite põhjal saadud laste koolivalmiduse tulemused ja laste koolivalmidus tase, sest kui võrrelda hindamisvahenditest saadud teadmisi omavahel, saadakse lapse koolivalmiduse kohta terviklikum pilt.

Antud töö eesmärk on anda ülevaade, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme erineva hindamisvahendi põhjal ning mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kuivõrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Koolivalmidus

Mõne riigi koolivalmiduse mõiste sisaldab vaid lapse vanust, mis on vajalik kooli

sisseastumiseks (Clifford, Saluja, & Scott-Little, 2000), teised riigid aga hindavad ja mõõdavad lapsel kuni viit erinevat koolivalmiduse aspekti (Janus & Offord, 2007; EDI, s.a.). Nimelt väidavad mitmed koolivalmiduse uurijad, et koolivalmidus sisaldab lapse kognitiivset, sotsiaal-emotsionaalset, füüsilist arengut (Buchenauer, Crissman, Halko & Rafford, 2004; Taleb, 2013). Koolivalmiduse mõiste sisaldab lapse psüühilist tervist ja heaolu, sotsiaalset kompetentsust, emotsionaalseid võimeid ning kognitiivset aspekti koos üldiste teadmistega (EDI; Janus & Offord, 2007). Kognitiivsete võimete ja üldiste teadmiste alla kuuluvad oskus kirjutada numbreid ja tähti, mõistetest (üleval, all, peal jne) arusaamine, sorteerimine, värvide tundmine, sünnipäeva ja vanuse teadmine (Janus & Offord, 2007; Taleb, 2013). Mida hõlmavad koolivalmiduse mõistes välja toodud sotsiaalne kompetentsus ning emotsionaalsed võimed? Sotsiaalne kompetentsus kätkeb endas suhteid eakaaslastega ja täiskasvanutega, koostööoskust, reeglite täitmist, eneseväljendusoskust (Guhn, Janus, & Hertzman, 2007; Janus & Offord, 2007 ; Taleb, 2013). Emotsionaalsete võimete hulka kuuluvad eneseteadvus, kohanemisvõime, paindlikkus (Janus & Offord, 2007 ; Mishra & Mohapatra, 2010). Guhn, Janus ja Hertzman (2007) toovad välja, et koolivalmidusel on kitsam tähendus, mis keskendub sellele, kas laps on võimeline toime tulema käskluste, korralduste ja nõudmistega. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) kuuluvad käsklustele ja nõudmistele reageerimine sotsiaalsete oskuste hulka. Seega tähendab koolivalmidus selles kontekstis seda, et laps on võimeline astuma sotsiaalsesse keskkonda, mis on keskendunud hariduse andmisele (Buchenauer et al., 2004). Kooli mineval lapsel peavad olema saavutatud sotsiaalne, füüsiline ja kognitiivne küpsus, selleks et vastu pidada ja saada häid õpitulemusi, sest koolis nõutakse lapselt kindlaid oskusi (Aiona, 2005). Koolivalmiduse saavutamine on kestev protsess, mis algab sünnieelsel perioodil ning kestab läbi beebi- ja eelkooliea (School readiness assessment, 2012).

Eestis hõlmab koolivalmidus sotsiaal-emotsionaalset, füüsilist ja vaimset arenguaspekti (Jürimäe, 2003). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on välja toodud neli üldoskuste rühma ja lapse arengu eeldatavad tulemused seitsmes valdkonnas (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008). Lapse koolivalmidust hinnates ei ole riiklikult kehtestatud, mille järgi seda teha, kuid selleks, et õpetaja saaks last hinnata, soovitatakse kasutada kehtivale riiklikule õppekavale vastavat jaotust (Ennok et al., 2013). Vaimse aspekti alla kuuluvad tunnetus- ja õpioskused, valdkonnad matemaatika, mina ja keskkond, keel ja kõne, eesti keel kui teine keel, muusika. Sotsiaalse aspekti alla kuuluvad sotsiaalse oskused, mänguoskused, enesekohased oskused. Füüsilise aspekti alal kuuluvad valdkond liikumine ja kunst ning enesekohased oskused (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008; Ennok et al., 2013). Antud magistritöös lähtutakse koolivalmiduse defineerimisel kolmest arenguaspektist: sotsiaal-emotsionaalsest, füüsilisest ja vaimsest.

Samuti on lasteaia õppekavas välja toodud, kui tihti hindamine toimub. Lapsevanemale antakse tagasisidet arenguvestluse käigus vähemalt üks kord aastas. Lapse kohta soovitatakse teha märkmeid pidevalt, selleks et toimuks järjepidev hindamine, et aidata kaasa lapse igakülgsel arendamisele (Ennok et al., 2013; Olenko, 2006). Lasteaia õppekavas on kokku lepitud, milliseid hindamisvahendeid kasutakse lapse koolivalmiduse hindamiseks. Lisaks on paljudes lasteaedades koostatud õppekava alusel vaatlusleht, kuhu õpetajad märgivad lapsed oskusi ja teadmisi (Ennok et al., 2013).

Koolivalmiduse hindamise vajalikkus

Koolieelikute hindamine võib olla keeruline, kuna lastel on raskused püsivusega, tähelepanu on lühiajaline ning võib esineda võõraste kartust (Nugin, 2008; Nugin & Veisson, 2009). Selleks, et määrata, kas lapsel on raskusi mingis koolivalmiduse aspektis ning määrata, kas laps on kooliks valmis ehk koolivalmiduse kindlakstegemiseks, kasutavad nii riiklikud koolid kui ka erakoolid erinevaid meetodeid (Aiona, 2005). Puudujäägid lapse koolivalmiduses võivad põhjustada lapsele pikemaajalisi raskusi koolis. Lastel, kes alustavad kooliteed nõrga kognitiivse ja sotsiaal-emotsionaalse tasemega, võivad sagedamini tekkida probleemid eakaaslastega, neil võib olla halvem õpiedukus, nad langevad sagedamini koolist välja (Welsh, 2014).

Uurimistulemustest lapse koolivalmidusest ja selle mõjust hilisemale õppeedukusele, selgus, et lapse matemaatilised oskused, lugemisoskus, kognitiivne ja keeleline oskus ning õppimisele lähenemine on aluseks sellele, kas laps on koolis edukas (Brooks-Gunn, et al., 2007). Välismaal toimunud uurimustulemustest selgus, et lapsed, kes olid pädevad kõigis viies koolivalmiduse aspektis (matemaatika, lugemisoskus, kognitiivne ja keeleline oskus, õppimisele lähenemine), olid 1. klassis akadeemiliselt edukamad, kui lapsed, kes olid pädevad ühes-kahe aspektis (Calkins, Hair, Halle, & Terry-Humen, 2003).

Lapse sotsiaal-emotsionaalse areng ning koolivalmiduse kohta tehtud uurimusest selgus, et viis koolivalmiduse aspekti on olulised ning need aitavad oluliselt kaasa lapse edukusele koolis (Mashburn & Pianta, 2006; Raikes & Thompson, 2007). Lastel, kellel olid tugevamad eeldatavad oskused kooliminekuks, eriti akadeemilised oskused ja enesedistsipliin, neil olid paremad akadeemilised tulemused (ASR, 2008, 2010). La Paro ja Pianta (2003) uurisid, millistes koolivalmiduse aspektides on lapsel kooli minnes raskused. Uurimusest selgus, et lastel oli eale mittevastavad akadeemilised oskused, ebaküpsus, halvad sotsiaalsed oskused, raskused tegutsemisel teiste lastega koos ning juhiste ja reeglite järgimine oli keeruline.

Etti (2011) uuris oma magistritöös, milliseid lapse koolivalmiduse aspekte tähtsustavad

lasteaija- ja kooliõpetajad. Nii lasteaija- kui kooliõpetajad pidasid kõige rohkem oluliseks iseseisvust (laps järgib liiklusreegleid ning kutsub ohu korral abi). Veel peeti tähtsaks lugemisoskust (laps oskab lugeda lihtsamaid sõnu ja jutte), eakaaslastega suhtlemisoskust (laps omab häid suhteid kaaslastega). Kooliõpetajad pidasid veel oluliseks mälu aspekti (laps jätab meelde ja oskab edasi jutustada lugusid). Kooliõpetajad pidasid ebaoluliseks mõtlemise aspekti (laps oskab lahendada lihtsamaid elulisi probleeme, laps selgitab olukordi andes edasi oma mõtteid). Kooliõpetajate arvates olid probleemid laste motivatsioon (laps ei vii alustatud tegevust lõpuni, ülesannete täitmises ei ole aktiivne ja püsiv), lugemisoskus ja matemaatikateadmised (kooliteed alustavad erineva ettevalmistuse saanud otse kodust või lasteaiast tulnud lapsed) ning eakaaslastega suhtlemine (probleemid enesekontrolliga, teiste tunnetele reageerimisega).

Lapse teadmisi, oskusi ja arengut on vaja hinnata, et välja selgitada erivajadusega lapsed ning et saada infot laps tugevatest ja nõrkadest külgedest. Kuna õpetaja on see, kellel on võimalus märgata, milles esinevad lapsel raskused, siis tuleb võimalikult varakult spetsialistidelt abi otsida (Kikas & Männamaa, 2008). Seejuures tuleb arvestada, et lapsele peaks hindamine olema positiivne, innustav ja toetav (Nugin & Veisson, 2009).

Lapse areng seitsmendal eluaastal

Lapse vaimne areng sisaldab nii akadeemilisi oskusi kui ka kognitiivset võimekust. Lisaks kõikide tunnetusprotsesside – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemise, kõne arengut (Kikas, 2008, 2010). Kuna antud töös kasutatakse kolme erinevat koolivalmiduse hindamise vahendit, mille ülesanded on tihedalt seotud lapse tunnetusprotsessidega, siis järgnevalt tuuakse välja psüühiliste protsesside lühikirjeldused.

Laps saab ümbritseva keskkonna kohta infot tunnetusprotsesside kaudu.

Tunnetusprotsessid on kõik omavahel tihedasti seotud, sest nad toimivad ühtse süsteemina (Kikas, 2008). Tunnetusprotsesse - taju, mälu, tähelepanu ja mõtlemist kasutatakse kõigis tegevustes, seetõttu on nad olulisel kohal teadmiste omandamisel (Ennok et al., 2013).

Taju abil saame me meelega kaudu maailma kohta infot. Kuni viienda eluaastani ei pööra laps asja detailidele tähelepanu. Viendal eluaastal on taju analüütiline, mille tõttu laps tajub nii tervikut, tunnuseid kui osasid (Häidkind & Kuusik, s.a.). Lasteaias soovitatakse tähelepanu pöörata kas ja kui mõtestatult tajub laps ümbritsevat keskkonda (Ennok et al., 2013), sest taju areng on tihedalt seotud kõne kujunemisega (Häidkind & Kuusik, s.a.).

Mõtlemine on teadmiste seostamine teiste teadmistega (Toomela, 2003). Mõtlemise

toimumisega kaasneb püsitatud probleemide lahendamine (Kaasik et al., 2007). Lapsed mõtlevad erineval ajahetkel ja situatsioonis erinevalt, sest teadmised sõltuvad kontekstist. Alla seitsmeaastaste laste mõtlemine on egotsentriline, seetõttu arvatakse, et kõik näevad maailma samamoodi (Kikas, 2008). Õpetajad peaksid hindama laste mõtlemist, milliste tunnuste alusel laps võrdleb, rühmitab, kuidas järjestab (Ennok et al., 2013).

Tähelepanul on oluline koht õppimisel. Tähelepanu on mitmedimensiooniline kognitiivne protsess, mis mõjutab otsesel määral õppimist, mälu, probleemide lahendamist (Mateer & Sohlberg, 1989). Kuna uudse info omandamisel on tähelepanul oluline roll, siis võiks õpetaja teada, kas lapsed panevad olulisi detaile tähele, kui püsiv on laste tähelepanu (Ennok et al., 2013).

Viieaastased lapsed toetuvad nägemis-ruumilisele infole, seetõttu jätavad paremini meelde nähtavaid detaile, alles koolieelikud hakkavad tähtsustama sõnalist informatsiooni (Kikas, 2008). Kuna õpetaja tööjuhised on sõnalised, siis kooli minnes on paljud lapsed juhiste täitmise raskustes, sest verbaalse info töötlemine alles areneb. Õpingute alguses on mitmed lapsed hädas õpetaja pikkade sõnaliste juhistega, kus laps peab kuulama ja samal ajal midagi tegema, sel juhul on lapse töömälu ülekoormatud. Töömälu hoitakse infot selle töötlemise ajal (Hallap & Padrik, 2008; Kikas, 2010). Töömälu maht on piiratud (7±2 ühikut, 5 ühikut nägemises ja 7–9 kuulmises) (Bachmann & Maruste, 2011).

Lapse arengus on oluline koht kõnel, sest mida vanemaks saab laps, seda rohkem teadmisi saadaks kõne kaudu (Hallap & Padrik, 2008). 6-7aastane laps õpib keelt ka siis, kui temaga vahetult ei suhelda, näiteks kuulates pealt täiskasvanud inimeste juttu (Blum-Kulka & Snow, 2005). Kõne omandamise eelduseks on inimestega suhtlemine. Lapsel peaks olema võimalik suhelda nii täiskasvanute kui endast vanemate lastega, kes oskaks keelt lapsest paremini. Eelkoolieas tuleks rääkida asjadest, mis ei ole lapse vaateväljas ehk neist sündmustest, mis on varem toimunud või alles toimuvad, sest nii areneb koolis vajalik dekontekstualiseeritud kõne (Tulviste, 2008).

Lapsed, kellel on hea jutustamis- ja eneseväljendusoskus, omandavad keele grammatilised oskused märkamatu. 6-aastane laps saab aru kõnes väljendatud grammatilistest suhetest (riskülik on ringist allpool). Koolieelik kasutab kõnes palju nimisõnu, mida on vaja lause laiendamiseks ning omadussõnu, mida on vaja inimese tegevuse iseloomustamiseks. Sõnade õige hääldus on lugema ja kirjutama õppimise eelduseks, lapsel võivad esineda raskused vaid tundmatute võõrsõnade hääldamisel. 7-aastane laps peaks kasutama õigesti aja- ja ruumisuhteid ning märkama grammatikavigu täiskasvanu kõnes

(Hallap & Padrik, 2008).

Koolivalmiduse hindamisvahendid

Iga koolivalmiduse hindamisvahend on loodud kindla eesmärgi täitmiseks (Maxwell & Clifford, 2004; Burchinal et al., 2007). Iga koolivalmiduse hindamise vahend on tehtud selge koolivalmiduse definitsiooni alusel. Kui koolivalmiduse definitsioon sisaldab kolme valdkonda, siis peab vahend ka hindama kõiki kolme valdkonda (Maxwell & Clifford, 2004).

Selleks, et lapse koolivalmiduse kohta infot saada, võib kasutada erinevaid meetodeid – vaatlust, küsitlust, mitteformaalseid hindamisprotseduure ja testimist (Ennok et al., 2013). Levinum koolivalmiduse hindamise meetod on vaatlus. Vaatlus on tavaliselt paber-pliiats meetod, mis on õpetajale kasutamiseks mugav, et hinnata erinevaid valdkondi (Maxwell & Clifford, 2004; Snow, 2006). Vaatlus on kasulik, kui on soov saada infot keskkonna mõjust lapsele (muutused lapse käitumises, probleemsete käitumise olemasolul) (Ennok et al., 2013). Kui vaatlusel selgub, et lapse oskused ja areng erineb oluliselt teistest eakaaslastest, vajab õpetaja lisaks hindamismeetodit, et otsustada, kas laps vajab eriharidust (Maxwell & Clifford, 2004).

Küsitluse korral esitatakse lapsele küsimusi. Selle meetodi puhul on võimalik kasutada poolstruktureeritud, struktureeritud ja struktureerimata küsitlust. Kuna lapse teadmised ja kogemused maailmast on erinevad, siis tuleb täiskasvanul enne mõelda, kas laps küsimusest aru saab. Kuna kõigile lastele ei sobi ühesugused küsimused, siis tuleks küsimusi muuta ja lisada täpsustusi lähtuvalt konkreetsest lapsest (Ennok et al., 2013; Olenko, 2006). Sagedamini kasutatakse lapse koolivalmiduse hindamiseks intervjuud (suulist küsitlust), mis vajab küll rohkem aega, kuid annab lapsest detailsema info (Maxwell & Clifford, 2004; Snow, 2006). Küsitlust kasutatakse, kui on soov saada teada lapse arusaamasid, kiindumusi, tundeid (Olenko, 2006).

Koolivalmiduse hindamiseks kasutatakse materjale, milles on välja toodud hindamisskaalad. Lasteaiaõpetajate seas on levinud kontrollitud joonistamise vaatlus. Kontrollitud joonistamise vaatluse on koostatud 1970ndate lõpus Taani uurija Tove Krogh'i poolt ja selle on tõlkinud eesti keelde Eve Kikas. Vaatlus näitab lapse kognitiivset arengut (sõnavara, verbaalsest instruksioonist arusaamist, mälu, arusaamist matemaatilistest mõistetest, joonistamis- ja kirjutamisoskust, oskust töötada paberi ja pliiatsiga) ja sotsiaal-emotsionaalset arengut (käitumisreeglite tundmist, kohanemist uue keskkonna ja inimestega, grupis töötamise oskust, iseendaga toimetulekut, tähelepanu ja kontsentratsioonivõimet,

korraldustest arusaamist ja oskust nende järgi tegutseda) (Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998).

Veel kasutatakse Strebeleva meetodikat kuueaastaste laste vaimse arengu hindamiseks. Strebeleva meetodika on välja töötatud vene kultuurikeskkonnas elavate laste arengu hindamiseks. Strebeleva meetodikas koolivalmiduse taseme hindamiseks on järgnevad 10 ülesannet: lahtilõigatud pilt, vestlus, kujutlused aastaegadest, hulk ja arvutamine, seeriapildid, joonista lõpuni, jutusta süžeeelse pildi järgi, sõna häälikuline analüüs, jätka rida ja mälu (Strebeleva et al., 2005). Strebeleva meetodikas olevate ülesannete sobivust on üliõpilased hinnanud oma magistritöodes: Luigla (2015) uuris oma töös sobivust 2-3aastastele lastele, Audo (2015) sobivust 3-4aastastele lastele (ülesanded 1-5), Puls (2015) sobivust 5-6aastastele lastele. Varik (2016) uuris on magistritöös Strebeleva meetodika sobivust kuueaastaste eesti laste arengu hindamiseks.

Hilve Kivipõld-Verbitskase koostatud 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis on koolivalmiduse taseme määramise ülesanded. Materjalis koolivalmiduse taseme määramiseks on optilise taju ülesanded, tähtede ja numbrite tundmist testivad ülesanded, häälikute kuulmine ja eristamine, lugemine, mõtlemisoskuste ülesanded, operatiivmälu, grammatiliste suhete tajumine (Kivipõld-Verbitskas, 2015).

Enne kooliminekut tuleb lasteaiaõpetajal hinnata, kas laps on kooliks valmis. 2010/2011 aastast alates väljastatakse kõigile lastele, kes on läbinud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava koolivalmiduskaart. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse arengu tulemused õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades ning tuuakse välja arendamist vajavad küljed ning tugevused (Koolieelse lasteasutuse..., 1999). Mille kaudu saada infot laste tugevate külgede ning oskuste kohta, milles seisnevad lapsel raskused? Eelpool välja toodud hindamismeetodeid kasutades saavad õpetajad infot lapse koolivalmiduse kohta ja märgata, milles seisnevad lapsel raskused ning millised on tugevad küljed. Kuna antud magistritöö keskendub kolmele koolivalmiduse hindamise vahendile ning nende materjalidega/küsimustega saab hinnata valdkondadest keelt ja kõnet ja matemaatikat, siis toob töö autor välja eeltoodud valdkondade põhisisu.

Valdkond Keel ja kõne sisaldab järgnevat (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008):

1. reeglitest arusaamist – 6-7aastane laps peaks aru saama kuulnud kõnest ja suutma sellele reageerida.
2. suulist kõnet – laps peaks suutma edasi anda mõtte põhisisu, olulisi detaile, tundeid. Lapsel peaks olema piisav sõnavara ja kõnes kasutama liitlauseid. Lisaks peab laps suutma hääldada õigesti kõiki häälikuid.

3. kirjalikku kõnet – kõikide tähtede tundmine, ühe- ja kahesilbiliste sõnade (järjestikuste ühekordsete tähtedega) kirjutamine ilma vigadeta. Laps saab hakkama 1-2silbiliste sõnade veerimisega.

Üheks oluliseks eesmärgiks on huvi äratamine lugemise vastu. Hea lugemisoskuse eelduseks on häälikuanalüüs. Häälikuanalüüsi saab arendada häälimisega, kui laps oskab sõnu häälidada, saab ta hakkama ka lugemise ja kirjutamisega. Õppekava ei näe ette, et laps peab oskama lugeda kõiki sõnu, üldjuhul aga õpetajad või lapsevanemad äratavad lapses huvi lugemise vastu ning laps saab lugemise selgeks. Hea lugemisoskus aitab lapsel kergemini alustada kooliteed (Kloren, 2008). Lisaks on oluline tähelepanu pöörata lapse eneseväljendusele ning jutustamisoskusele, kuna need on tihedas seoses lugemis- ja kirjutamisoskustega (Botting, 2002). Lapse jutustamise ning arutlemisoskuse ülesanded on Strebeleva meetodikas, mis sisaldavad nii lapsest endast ja oma perekonnast rääkimist kui ka põhjus-tagajärg seose mõistmist (Strebeleva et al., 2005). Seega peaks laps suutma end korrektselt väljendada, jutustada ning lugeda, kuna need kõik on kooliks vajalikud oskused.

Valdkond Matemaatika sisaldab järgnevat (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008):

1. loendamisoskust – laps peaks suutma loendada 12 piires, teadma arvude järjestust
2. mõistetest arusaamist – laps saab aru mõistetest rohkem, vähem, võrdselt. Määrab eseme asukoha teise eseme suhtes (all-peal, vasakul-paremal).
3. arvutamisoskust – laps liidab ja lahutab 5 piires. Laps teab ja proovib kasutada sümboleid $+$, $-$, $=$.
4. kella tundmist täistundides
5. nädalapäevade, kuude, aastaegade nimetamist. Oma sünnikuu ja -päeva teadmine.
6. rühmitamis- ja järjestamisoskust. Asjade rühmitamine suuruse, värvuse, kuju alusel. Järjestamine paksuse, pikkuse alusel.

Sikka (2009) toob välja, et lisaks ruumis orienteerumisele peaksid lapsed oskama ka paberil orienteeruda (näiteks tuleb lapsel joonistada vasakusse nurka kaks kolmnurka). Sarnaseid ülesanded sisaldab Kontrollitud joonistamise vaatlus, kus on lisaks paberil orienteerumisele vaja mõista matemaatilisi mõisteid (Krogh, 1977; modifitseerinud Häidkind & Kikas, 2003).

Lasteaias tutvustatakse lastele erinevaid matemaatilisi mõisteid, õpetajal on oluline kasutada korrektseid termineid (Palu, 2008). Matemaatikaga saab seostada vaatlusi, vestlusi ja igapäevategevusi, et laps õpiks läbi saadud kogemuse (Sikka, 2009). Oluline on siiski meeles

pidada, et 1.klassi õppesisu omandamisele pannakse alus lasteaias (Sikka, 2009), seetõttu on oluline matemaatilisi mõisteid õigesti kasutada ning arvutamisoskusele ning numbrite järgnevusele rõhku panna.

Tabelis 1 on välja toodud Eestis kasutusel olevad kolm koolivalmiduse aspekti ning nende seos kolmes koolivalmiduse hindamise vahendis olevate ülesannetega.

Tabel 1. Koolivalmiduse aspektid ja nende seos koolivalmiduse hindamise vahenditega (Kivipõld-Verbitskas, 2015; Strebeleva et al., 2005; Krogh, 1977; modifitseerinud Häidkind & Kikas, 2003).

	Strebeleva metoodika 6-aastastele lastele	Kontrollitud joonistamise vaatlus	Kivipõld-Verbitskase materjal 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks
Vaimne aspekt	Töömälu, matemaatilised mõisted, kujutluse tase, teadmised ümbritsevast, häälikuanalüüs, terviktaju, sündmuste ajaline seos, graafilised oskused, mõtlemisoskus,	Töömälu, matemaatilised mõisted, kujutluse tase, graafiline oskus, inimese kujutamine.	Töömälu, mõisted kujutluse tase, häälikuanalüüs, taju, tähtede, numbrite tundmine, foneemikuulmine, mõtlemisoskus, grammatilised konstruktsioonid.
Füüsiline aspekt	Peenmootorika	Peenmootorika	Peenmootorika
Sotsiaalne aspekt	Reeglite täitmine, käitumine korralduste kuulamisel, inimeste tunnete mõistmine, suhetlemine, seisukohtade selgitamine	Reeglite täitmine, käitumine korralduste kuulamisel, arvestab teiste lastega.	Reeglite täitmine, käitumine korralduste kuulamisel.

Magistritöö uurimuse eesmärgiks on anda ülevaade, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme erineva hindamisvahendi põhjal, ja mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kui võrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Töö eesmärgist lähtuvalt püstitatakse järgnevad uurimisküsimused.

1. Läbiviimis- ja skoorimisjuhend on olemas Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumiseks (2015), Strebeleva metoodikas 6-aastastele lastele (Strebeleva et al., 2005) ning kontrollitud joonistamise vaatluses (Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998). Lisaks on meetoditel olemas maksimumtulemused, mida on võimalik lapsel saada ning hindamisskaala, mille järgi hinnata. Esimene uurimisküsimus on, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme koolivalmiduse hindamisvahendi põhjal saadud tulemustes.
2. Kontrollitud joonistamise vaatluses, Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks ja Strebeleva metoodikas hinnatavate valdkondade ühisosa on lapse sõnavara, matemaatiliste mõistete tundmise ja töömälu mahu ülesanded (Kivipõld-Verbitskas, 2015; Strebeleva et al., 2005; Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998). Milliste hindamisvahendites olevate ülesannete vahel esineb statistiliselt oluline seos? Kas laps, kes saab ühes hindamisvahendis kõrgeid tulemusi saab seda ka teises? Seetõttu on teiseks uurimisküsimuseks, milline on hindamisvahendite tulemuste omavaheline kokkulangevus.
3. Koolivalmiduse hindamist viiakse läbi selleks, et jõuda tervikliku arusaamiseni laste oskustest ja võimetest ning arendamist vajavatest külgedest, seetõttu on vaja lapse arengutaset mitmekülgsest analüüsida (Ennok et al., 2013). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas tuuakse eraldi välja 6–7aastaste laste eeldatavad tulemused, kuid pole kindlaks määratud, millise hindamise meetodi ja -vahendiga neid hinnata (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008), seetõttu on oluline teada saada, kui palju langevad koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused ja koolivalmiduse hindamise vahendites hinnatavad oskused kokku. Sellest lähtuvalt on uurimisküsimuseks, mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kui võrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Metoodika

Magistritöö eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtuvalt on kasutatud kvantitatiivset võrdlusuurimust. Kvantitatiivses töös kogutakse numbrilisi andmeid, korrastatakse ja tõlgendatakse, järelduste tegemisel kasutatakse matemaatilise statistika meetodeid (Masso, 2011).

Valim

Kuna kvantitatiivse uurimuse eesmärgiks oli üldistatavate tulemuste saamine, siis tuli määrata üldkogum ja sellest välja valida väljavõttekogum (Hirsjärvi, 2007). Üldkogumisse kuulusid Valga maakonna lasteaiad. Lasteaiad olid reastatud tähestikulisse järjekorda. Uurimuse valimisse valiti juhuvalimi meetodil välja iga viies lasteaed, kokku 5 lasteaeda. Kõigi viie lasteaia direktorid andsid nõusoleku uurimuses osalemiseks. Kui lasteaias oli õpetaja juba kasutanud laste koolivalmiduse hindamiseks mõnda selles töös kasutatavat hindamisvahendit, siis jäeti need rühmad valimist välja. Valimisse kuulusid kõik 6-7aastased lapsed, kelle vanemad andsid nõusoleku, et laps võib uurimuses osaleda. Valimi suuruseks oli 58 last. Valimisse kuulus 30 poissi ja 28 tüdrukut. Laste keskmiseks vanuseks oli 6,4aastat ($SD=0,29$). Kõik uurimuses osalenud lapsed käisid tavarühmas.

Mõõtevahendid

Andmekogumismeetodina kasutati kolme koolivalmiduse hindamisvahendit. Kontrollitud joonistamise vaatlus näitab lapse kognitiivset arengut (sõnavara, verbaalsest instruksioonist arusaamist, mälu, arusaamist matemaatilistest mõistetest, joonistamis- ja kirjutamisoskust, oskust töötada paberi ja pliiatsiga) ja sotsiaal-emotsionaalset arengut (käitumisreeglite tundmist, kohanemist uue keskkonna ja inimestega, grupis töötamise oskust, iseendaga toimetulekut, tähelepanu ja kontsentratsioonivõimet, korraldustest arusaamist ja oskust nende järgi tegutseda) (Krogh, 1977; tõlkinud Kikas, 1998; modifitseerinud Häidkind & Kikas, 2003).

Hilve Kivipõld-Verbitskase koostatud 6-7aastase lapse koolivalmidusega tutvumise materjal on koolivalmiduse taseme määramise ülesanded. Materjal on koolivalmiduse taseme määramiseks on optilise taju ülesanded, tähtede ja numbrite tundmist testivad ülesanded, häälikute kuulmine ja eristamine, lugemine, mõtlemisoskuste ülesanded, operatiivmälu, grammatiliste suhete tajumine (Kivipõld-Verbitskas, 2015). Iga ülesande õige soorituse eest antakse 1 punkt.

Antud magistritöös kasutan Tartu Ülikooli projekti „Vahendite loomine ja kohandamine eelkooliealiste laste arengu hindamiseks“ raames kohandatud Strebeleva meetodikat kuueaastaste laste vaimse arengu hindamiseks. Strebeleva materjalis koolivalmiduse taseme hindamiseks on järgnevad 10 ülesannet: lahtilõigatud pilt, vestlus, kujutlused aastaegadest, hulk ja arvutamine, seeriapildid, joonista lõpuni, jutusta süžeealise pildi järgi, sõna häälikuline analüüs, jätka rida ja mälu (Strebeleva et al., 2005). Iga testülesande eest antakse uuritavale maksimaalselt neli punkti:

1 punkt antakse testitavale siis, kui ta ei asu täiskasvanuga koostööle, tegutseb ebaadekvaatselt ning ei mõista ülesannet.

2 punkti antakse siis, kui laps võtab ülesande vastu, tegutseb koos täiskasvanuga ning püüab saavutada eesmärki. Õppimise käigus tegutseb laps adekvaatselt, kuid pärast õpetust vajab ülesande täitmisel täiskasvanu abi ja iseseisvalt ta ülesannet ei soorita.

3 punkti antakse testitavale juhul, kui ta tegutseb koos täiskasvanuga, võtab ülesande vastu ning saab aru ka ülesande eesmärgist. Pärast õpetamist täidab testitav ülesande iseseisvalt.

4 punkti antakse siis, kui laps asub täiskasvanuga koostööle, mõistab ülesannet ning täidab selle iseseisvalt.

Strebeleva jaotab punktisummade põhjal lapsed nelja erinevasse gruppi:

I grupp: 10–12 punkti– potentsiaalse vaimse alaarenguga lapsed

II grupp: 13–23 punkti– potentsiaalsete oluliste õpiraskustega lapsed

III grupp: 24–33 punkti– potentsiaalsete kergete õpiraskustega lapsed

IV grupp: 34–40 punkti– eakohase arenguga lapsed (Strebeleva et al., 2005).

Kontrollitud joonistamise vaatluse esimese osa (ülesanded 1-3) reliaablus (Cronbach) $\alpha = 0,71$, teise osa (ülesanded 4-9) $\alpha = 0,72$ ja kolmanda osa (10-11) $\alpha = 0,81$ (Henno, Häidkind, Kikas, Peets, 2011).

Protseduur

Laste koolivalmidust hinnati kolme vahendi abil Valga maakonna lasteasutustes ajavahemikus novembrist 2015 kuni veebruarini 2016. Iga last hinnati kolme koolivalmiduse hindamise vahendiga. Telefoni või e-kirja teel saavutati kõigepealt juhtkonnaga kokkulepe külastamise aja suhtes. Kui rühma õpetaja oli lastel palunud lahendada kas või ühe hindamisvahendi ülesanded, jäeti need rühmas uurimusest välja. Rühma lastevanemaid informeeriti eesootavast testimisest kirjaliku teatega rühma teadetetahvilil. Rühma lastevanematele jagasid

rühmaõpetajad nõusolekulehed uurimuses osalemiseks. Nõusolekulehel oli info uurimuse protseduuri kohta. Samuti oli nõusolekulehel kirjas, et kõrvalistele isikutele andmeid ei avaldata. Kõik lapsevanemad, kellele nõusolekulehed anti, olid nõus uurimuses osalema. Lisaks küsiti lapse käest nõusolek uurimuses osalemise kohta.

Lasteaia õppealajuhatajaga või direktoriga kokkulepitud ajal käis uurimuse läbiviija lasteaiarühmas ja tutvustas end kõigile lastele ning nendega vesteldes teatas, et kõik saavad kordamööda või rühmakaupa mängimas ja pilte vaatamas käia. Järjekord lepiti kokku rühmaõpetaja abiga. Testimises osalesid kõik kokkulepitud kuupäevadel rühmas kohal olnud lapsed, kelle vanemad olid lubanud viia läbi testimist. Hindamisvahendite läbitegemise järjekord oli kõigil lastel ühesugune. Esmalt toimus Kontrollitud joonistuse vaatlus, seejärel Strebeleva meetodika ülesanded ning viimasena Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali ülesanded.

Kontrollitud joonistamise vaatlus toimus väikeses grupis ning vastavalt testi juhendile viibis rühmaõpetaja testi ajal ruumis. Lapsevanemad testimise juures ei viibinud. Kasutatavas ruumis oli vajalik lapsele sobivas kõrguses laua ja toolide olemasolu.

Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjali ja Strebeleva meetodika ülesandeid sooritasid lapsed individuaalselt koos testijaga eraldi ruumis. Ülesannete sooritamise lõpul kiideti last kaasa töötamise eest, sõltumata tulemustest. Sõltuvalt lapse suhtlemisvalmidusest ja ülesannete sooritamise kiirusest võttis uurimuse läbiviimine ühe lapsega keskmiselt 20-30 minutit (aeg lapsega tutvumiseks ja sõbraliku töömeeleolu loomiseks ning aeg ühe hindamisvahendi läbiviimiseks kokku). Ühel päeval sooritas laps maksimaalselt ühe hindamismeetodi ülesanded. Täpsete ajaliste tulemuste väljatoomine polnud antud testide puhul tähtis, oluliseks näitajaks oli vaid testide vastuste õigsus.

Andmeanalüüsi meetodid

Esmalt kontrolliti, kas andmetes ei esine vigu ja kas andmeid ei ole puudu. Andmete sisestamiseks ja kirjeldava statistika tegemiseks kasutati programmi MS Excel 2013. Uurimises kasutati kvantitatiivset andmeanalüüsi. Andmeid analüüsiti andmetöötlusprogrammis SPSS Statistics 20. Selleks, et leida, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase kolme meetodi põhjal, tehti rida kirjeldavaid analüüse (arvutati sagedused, aritmeetilised keskmised). Kolme erineva koolivalmiduse hindamisvahendi testimistulemuste omavaheliste seoste olemasolu ja seoste tugevuse välja selgitamiseks kasutati Pearsoni korrelatsioonanalüüsi.

Selleks, et teada saada palju kattuvad koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused koolivalmiduse hindamise vahendis olevate ülesannetega, võrreldi ja analüüsiti ülesandeid ja Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) välja toodud 6–7 aastaste laste arengu eeldatavaid tulemusi. Lisas 1 tabelis 2 on välja toodud 6-7aastase lapse arengu eeldavate tulemuste kattuvus hindamisvahendites olevate ülesannetega.

Tulemused

6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase kolme hindamisvahendi põhjal.

Esimeseks uurimisküsimuseks oli, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme koolivalmiduse hindamisvahendi põhjal saadud tulemustes. Esmalt tuuakse välja kontrollitud joonistamise vaatluse põhjal laste koolivalmiduse tase. Testi maksimumsumma oli 63 punkti ja miinimumsumma 7.

Kontrollitud joonistamise vaatluse eest saadi keskmiselt 45,3 punkti (SD=11,7). Poiste keskmine oli 40,2 punkti (SD=10,3), tüdrukute keskmine oli 50,7 punkti (SD=10,6). Laste tulemustest annab ülevaate tabel 3. Kõige edukamalt sooritasid lapsed 11.ülesannet (98%), kus tuli joonistada auto. Edukalt sooritati veel 6.ülesannet (81%), mille sisuks oli ringide joonistamine ja 1. ülesannet (80%), kus oli vaja paberi keskele joonistada väike ring. Ülesande sooritamise protsent oli kõige madalam 7.ülesandel (58%), mille sisuks oli nelinurga joonistamine. Ülesande sooritamise protsent oli 7.ülesandest kõrgem 8.ülesandel (61%), mille sisuks oli kuusepuu ja vastava arvu lindude joonistamine.

Tabel 3. Kontrollitud joonistamise vaatluses olevate ülesannete ja koondtulemuse aritmeetiline keskmine ja standardhälve ning ülesande sooritamise protsent.

Ülesanne (maksimumpunktid)	M	SD	Ülesande sooritamise edukus (%)
1.Ring (2)	1,6	0,56	80
2.Jooned nurka (8)	6,14	2,42	77
3.Jooned äärde (8)	6	2,56	75
4.Joonte tõmbamine (4)	3,14	0,85	79
5.Kolmnurk (6)	4,05	1,72	68
6.Ring (4)	3,26	0,87	81

7.Nelinurk (6)	3,47	2,30	58
8.Kuusk (8)	4,91	2,19	61
9.Maja (10)	7,41	2,53	74
10.Inimene (6)	4,31	1,31	72
11.Auto (1)	0,98	0,13	98
Koondtulemus (63)	45,28	11,71	

Märkus: Sulgudes on toodud maksimaalne punktisumma iga ülesande eest. Maksimaalne punktisumma 11 ülesande eest kokku on 63.

Teisena tuuakse välja Strebeleva meetodika põhjal laste koolivalmiduse tase. Strebeleva meetodika eest saadi keskmiselt 35,59 punkti ($SD=4,81$). Poisid said keskmiselt 34,8 punkti ($SD=3,68$), tüdrukud 36,4 ($SD=5,8$). Strebeleva meetodika miinimumsumma oli 10 punkti ja maksimumsumma 40 punkti.

Laste tulemustest annab ülevaate tabel 4. Kõige edukamalt sooritasid lapsed 9. ülesannet (96%), kus tuli jätkata ridu näidise järgi. Edukalt sooritati veel 5. ülesannet (93%), kus tuli pildid järjekorda panna ja jutustada nende järgi. Veel sooritati edukalt 1. ülesannet (92%), mille sisuks oli pusletükkidest pildi kokku panemine. Ülesande sooritamise protsent oli kõige madalam 10. ülesandel (84%), kus tuli kujundeid meelde jätta ning seejärel need teisest tabelist üles leida. Ülesande sooritamise protsent oli 10. ülesandest kõrgem 3. ülesandel (84%), mille sisuks oli aastaegade tundmine ja kirjeldamine.

Tabel 4. Strebeleva meetodikas olevate ülesannete ja koondtulemuse aritmeetiline keskmine ja standardhälve ning ülesande sooritamise protsent.

Ülesanne	M	SD	Ülesande sooritamise edukus (%)
1.Pusle	3,67	0,57	92
2.Vestlus	3,64	0,61	91
3.Aastaaeg	3,36	0,79	84
4.Arvuta	3,57	0,70	89
5.Jutusta (lumememm)	3,71	0,65	93

6.Joonista	3,41	1,09	85,3
7.Jutusta (metsas)	3,62	0,875	90
8.Häälikuanalüüs	3,4	1,11	85
9.Jätka rida	3,86	0,51	96
10.Mälu	3,34	0,66	83,5
Koondtulemus	35,59	4,81	

Märkus: Maksimaalne punktisumma 10 ülesande eest kokku on 40. Iga ülesande eest oli võimalik saada 4 punkti.

Kolmandana tuuakse välja Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali põhjal laste koolivalmiduse tase. Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali eest saadi keskmiselt 45,28 punkti (SD=11,75). Poiste keskmine tulemus oli 60,1 punkti (SD=10,5), tüdrukute keskmine oli 64,7 punkti (SD=12,7). Miinimumsumma oli 9 punkti ja maksimumsumma 76.

Laste tulemustest annab ülevaate tabel 5. Kõige edukamalt sooritasid lapsed 6.ülesannet (94%), mille sisuks oli foneemikuulmine. Edukalt sooritati veel 2.ülesannet (92%), mille sisuks oli tähtede tundmine ja 3.ülesannet (88%) kus kontrolliti, kui hästi tunnevad lapsed numbreid. Ülesande sooritamise protsent oli kõige madalam 4.ülesandel (71%), mille sisuks oli häälikuanalüüs. Ülesande sooritamise protsent oli 4. ülesandest kõrgem 8.ülesandel (75%), mille sisuks oli liigse eristamine ja põhjendamine.

Tabel 5. Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis olevate ülesannete ja koondtulemuse aritmeetiline keskmine ja standardhälve ning ülesande sooritamise protsent.

Ülesanne (maksimumpunktid)	M	SD	Ülesande sooritamise edukus (%)
1.Optilise taju katse (4)	3,41	1,03	85%
2.Tähtede tundmine (6)	5,53	1,25	92%
3.Numbrate tundmine (6)	5,31	1,42	88%

4.Häälikuanalüüs (6)	4,34	1,73	71%
5.Hääldusvigade tajumine (6)	4,64	1,59	77%
6.Foneemikuulmine (6)	5,69	0,78	94%
7.Lugemisoskus (4)	3,21	1,48	80%
8.Mõtlemisoskus (6)	4,52	1,53	75%
9.Operatiivmälu (18)	14,38	4,23	79%
10. Grammatiliste konstrukstioonide mõistmine(10)	7,91	1,97	79%
11.Kopeerimine (4)	3,4	0,86	85%
Koondtulemus (76)	62,34	11,75	

Märkus: Maksimaalne punktisumma 11 ülesande eest kokku on 76. Sulgudesse on toodud maksimaalne punktisumma iga ülesande eest.

Kontrollitud joonistamise vaatluses oli 11 ülesannet. Kolmel ülesandel jäi eduka sooritamise protsent alla 70. Seitsmel ülesandel oli sooritamise edukus 71-89%. Ühe ülesande sooritamise protsent oli üle 90. Strebeleva metoodikas oli 10 ülesannet. Viiel ülesandel oli sooritamise edukus 71-89%. Viie ülesande sooritamise protsent oli üle 90. Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis oli 11 ülesannet. Üheksal ülesandel oli sooritamise edukus 71-89%. Kahe ülesande sooritamise protsent oli üle 90. Kokkuvõtvalt oli Strebeleva metoodikas üle 90% saanud ülesannete arv kõige suurem. Juhendatud joonistamise vaatluses oli alla 70% saanud ülesannete arv kõige suurem.

Hindamisvahendite tulemuste omavaheline kokkulangevus

Teiseks uurimisküsimuseks oli, milline on hindamisvahendite tulemuste omavaheline kokkulangevus. Kontrollitud joonistamise vaatlusel olevate ülesannete ja Strebeleva metoodika ülesannete omavahelised seosed on esitatud lisa 1, tabelis 6.

Strebeleva meetodikas olev mäluülesanne, kus pidi kujundeid meelde jätma, oli statistiliselt olulises nõrgas positiivses seoses kontrollitud joonistamise vaatluses oleva kuusepuu ülesandega, kus oli vaja meelde jätta mitu lindu lendas ära ja tuli juurde ($r=0,323$; $p<0,05$). Lisaks oli mäluülesanne statistiliselt olulises nõrgas seoses kontrollitud joonistamise vaatluses oleva majaülesandega, kus oli seletuse alusel vaja joonistada vastavaid asju ($r=0,3111$; $p<0,05$). Strebeleva meetodikas olev loendamise ja arvutamisesülesanne oli statistiliselt olulises tugevas seoses kontrollitud joonistamise vaatluse ülesannetega jooned nurka ($r=0,478$; $p<0,01$) ja jooned äärde ($r=0,487$, $p<0,01$). Lisaks oli Strebeleva meetodika loendamise ja arvutamisesülesanne statistiliselt olulises tugevas seoses kontrollitud joonistamise vaatluses oleva ringiülesandega, kus keskmine ring tuli joonistada kõige väiksemana ($r=0,587$; $p<0,01$).

Kontrollitud joonistamise vaatlusel olevate ülesannete ja Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tutvumise materjali ülesannete omavahelised seosed on esitatud lisa 1, tabelis 7.

Kontrollitud joonistamise vaatluses olev ringiülesanne oli statistiliselt olulises tugevas seoses Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjalis oleva numbrite tundmisega ($r=0,574$; $p<0,01$) ja mõtlemisoskuse katsega ($r=0,506$; $p<0,01$). Kontrollitud joonistamise vaatluses olev kuusepuu ülesanne oli statistiliselt olulises tugevas positiivses seoses Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis oleva grammatiliste konstruktsioonide mõistmise katsega ($r=0,533$; $p<0,01$). Kontrollitud joonistamise vaatluses olev majaülesanne oli statistiliselt olulises tugevas seoses Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis oleva kopeerimisülesandega ($r=0,522$; $p<0,01$). Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis olev mõtlemisesülesanne oli statistiliselt olulises tugevas seoses Kontrollitud joonistamise vaatluses oleva ringiülesandega ($r=0,506$; $p<0,01$). Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjalis olev mõtlemisoskuse katse oli statistiliselt olulises tugevas seoses kontrollitud joonistamise vaatluses oleva kuusepuu ülesandega ($r=0,419$; $p<0,01$).

Strebeleva meetodika ülesannete ja Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis olevate ülesannete omavahelised seosed on esitatud lisa 1, tabelis 8.

Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis olev tähtede tundmise katse oli statistiliselt olulises nõrgas positiivses seoses Strebeleva

metoodikas oleva sõna häälikuanalüüsi ülesandega ($r=0,314$; $p<0,05$). Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis olev lugemisoskuse katse oli statistiliselt olulises tugevas seoses Strebeleva metoodika häälikuanalüüsiga ($r=0,526$; $p<0,01$). Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis olev numbrite tundmise katse oli statistiliselt olulises positiivses tugevas seoses Strebeleva metoodikas oleva loendamise ja arvutamisülesandega ($r=0,70$; $p<0,01$). Strebeleva metoodikas olev rea jätkamise ülesanne oli statistiliselt olulises positiivses tugevas seoses Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjalis oleva kopeerimise katsega ($r=0,607$; $p<0,01$).

Lisaks uuriti, kas laps, kes saab ühes hindamisvahendis kõrgeid tulemusi saab seda ka teises. Strebeleva metoodika ja Kontrollitud joonistamise vaatluse üldskooride vahel esines statistiliselt oluline positiivne seos ($r=0,78$; $p<0,01$). Strebeleva metoodika ja Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjali üldskooride vahel esines statistiliselt oluline positiivne seos ($r=0,81$; $p<0,01$). Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjali ja Kontrollitud joonistamise vaatluse üldskooride vahel esines statistiliselt oluline positiivne seos ($r=0,72$; $p<0,01$).

Hindamisvahendites olevate küsimuste ja ülesannete kattuvus koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas olevate 6-7aastase lapse eeldatavate tulemustega

Kolmandaks uurimisküsimuseks oli, mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kuivõrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud. Selleks võrreldi ja analüüsisiti hindamisvahendites olevaid küsimusi ja Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) välja toodud 6–7 aastaste laste eeldavaid tulemusi. Tabelis 2 on välja toodud 6-7aastase lapse arengu eeldavate tulemuste kattuvus hindamisvahendites olevate ülesannetega.

Eesti keele ja kõne valdkonnast oli kõige enam ülesandeid korralduste mõistmise ja täiskasvanu juhiste sobivalt reageerimise kohta, lisaks oli vaja mõista täiskasvanu korraldusi ja nendele sobivalt reageerida. Kõigis hindamisvahendites olevad ülesanded sisaldasid kuulnud sisust arusaamist ning täiskasvanuga suhtlemise oskust. Jutustamisoskust hindasid vaid Strebeleva metoodika ülesanded. Tähtede tundmise ning sõnade veerimise ülesanded olid Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis. Oma mõtteid said lapsed suulises kõnes edasi anda nii Strebeleva metoodika ülesannetes kui ka

Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumiseks.

Antud hindamisvahenditega ei olnud võimalik hinnata Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) oleva Keele ja kõne valdkonna kahte 6-7a lapse eeldatavat oskust („teab peast emakeelseid luuletusi ja laule”; “kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega”) (para 18).

Matemaatika valdkonnast sisaldasid kõik uurimuses kasutusel olnud hindamisvahendid loendamise ülesandeid. Liitmist ja lahutamist 5-piires hindasid nii Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali kui ka Strebeleva meetodika ülesanded. Hulkade võrdlemist, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt, sisaldasid samuti Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali ning Strebeleva meetodika ülesanded. Ainult kontrollitud joonistamise vaatluses olevad ülesanded võimaldasid hinnata, kujundite (ring, kolmnurk, ruut, ristkülik) tundmist. Kui 6-7aastaste laste arengu eeldatavates tulemustes (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008) on kirjas, et laps peaks leidma erinevate kujundite hulgast vajaliku, siis kontrollitud joonistamise vaatluses olevad ülesanded hindasid sobivate kujundite joonistamist. Kuude, aastaegade ning oma sünnikuu ja -päeva teadmist sisaldasid Strebeleva meetodika ülesanded. Kuni viie eseme järjestamisoskust (suurus, pikkus, kõrgus) hindasid Kontrollitud joonistamise vaatluse ja Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali ülesanded.

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) olevast Matemaatika valdkonnast ei olnud võimalik hinnata kolme hindamisvahendiga kahte 6-7a eeldatavat oskust („mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms) ning “eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse”) (para 20).

Arutelu

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli anda ülevaade, milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja erinevused kolme erineva hindamisvahendi põhjal, ja mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Esimese uurimisküsimuse (milline on 6-7aastaste koolieelikute koolivalmiduse tase ja

erinevused kolme koolivalmiduse hindamisvahendi põhjal saadud tulemustes) tulemustest selgus, et Strebeleva metoodikas olevaid ülesandeid sooritasid lapsed kõige edukamalt. Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis olevaid ülesandeid sooritasid lapsed paremini kui Kontrollitud joonistamise vaatluses olevaid ülesandeid. Põhjuseks on, et kuna eelpool mainitud koolivalmiduse hindamise vahendites olevad ülesanded hindavad 6-7aastase lapse erinevaid oskusi, seetõttu annavad ka erineva pildi lapse koolivalmiduse kohta. Selleks, et saada lapse koolivalmiduse kohta kõige täielikumat pilti, on kasulik hinnata lapse koolivalmidust erinevate hindamisvahendite alusel.

Kontrollitud joonistamise vaatluses valmistas lastele kõige enam raskusi nelinurkade ülesanne. Antud ülesande sooritasid lapsed teises osas viimasena, millele järgnes puhkepaus. Nelinurga ülesandes oli vaja joonistada üksteise alla neli nelinurka. Alumine pidi olema kõige suurem. Lapsed võisid olla väsinud, kuna ka eelnevate ülesannete juhiseid oli vaja tähelepanelikult kuulata. Lisaks võis tekitada segadust sõnapaar - neli nelinurka, lisaks tuli meelde jätta, et alumine kujund peab olema kõige suurem. Esimese kooliastme Matemaatika ainekava õpitulemuseks on nelinurga mõistest arusaamine ning ristküliku ja ruudu joonestamine (Põhikooli riiklik õppekava, 2011), seetõttu ei peagi 6-7aastane laps nelinurga mõistest aru saama ning seda ilma kõrvalise abita iseseisvalt joonistama.

Kõige edukamalt sooritasid lapsed auto joonistamise ülesannet. Auto joonistamine oli antud hindamisvahendi viimane ülesanne ning tööjuhise oli lihtne ja lühike, siis võib öelda, et lapsed said auto joonistamisega hästi hakkama. 2003.aastal läbi viidud pilootuuringus oli auto joonistamise ülesandel õigesti vastanud laste protsent samuti kõrgeim kõigist ülesannetest (Häidkind & Kikas, 2003).

Strebeleva metoodikas valmistas lastele kõige enam raskusi mäluülesanne. Mäluülesandega uuriti lapse töömälu mahtu. Kuna lapse töömälu maht on piiratud (7 ± 2 ühikut, 5 ühikut nägemises) (Bachmann & Maruste, 2011), siis sellest võis tuleneda ülesande raskus. Hindamisjuhendi järgi sai laps ülesande eest neli punkti, kui tundis ära 7-9 kujundit. Varik (2016) tõi on oma töös välja, et laste tulemused antud ülesandes olid võrreldes teiste ülesannete tulemustega madalad. Kuna mäluülesanne oli Strebeleva metoodikas olevatest ülesannetest viimane, võis olla põhjuseks tähelepanu hajumine.

Kõige edukamalt sooritasid lapsed ülesannet, kus pidi jätkama rida. Varik (2016) tõi oma töös välja, et antud ülesannet sooritasid lapsed edukalt ning eakohase arenguga lapsed said ülesandest maksimumpunktid. Jätka rida ülesandes oli lapsel vaja töötada näidise järgi, lisaks hindas ülesanne lapse valmisolekut kirjutamiseks. Kuna käe peenmotoorika ning silma ja käe

koostöö on kirjutamise põhitala (Hallap & Padrik, 2008), siis võib eeldada, et lastel on alustala olemas heaks kirjutamiseks.

Kivipõld-Verbitskase materjalis 6-7aastaste laste koolivalmiduse hindamiseks valmistas lastele kõige enam raskusi häälikuanalüüsi ülesanne. Häälikuanalüüsi ülesanne hindas lapse oskust analüüsida sõna häälikulist koostist. Ülesandel pidi laps ka teadma, mitu häälikut on sõnas. Häälikuanalüüs on lugemise eelduseks (Kloren, 2008), kuna aga lugemisoskuse ülesannet sooritasid lapsed edukalt, siis võis häälikuanalüüsimisel probleemiks olla laste tähelepanu hajumine. Lisaks oli ka Strebeleva meetodikas häälikuanalüüsi ülesanne, mille sooritamise protsent oli tunduvalt kõrgem, seega ei ole alust arvata, et lastel on sõna häälikulise analüüsiga probleeme.

Kõige edukumalt sooritasid lapsed foneemikuulmise ülesannet. Antud ülesandes pidi laps saama aru, mis sõna uurija ütles ning leidma vastava pildi. Foneemikuulmine võimaldab eristada sõnu üksteisest ning võrrelda häälikute pikkussuhet sõnas (Hallap & Padrik, 2008).

Teise uurimisküsimuse (milline on hindamisvahendite tulemuste omavaheline kokkulangevus) tulemustest selgus, et mitmete hindamisvahendites olevate ülesannete vahel esines statistiliselt oluline positiivne seos. Nii Strebeleva meetodikas kui ka kontrollitud joonistamise vaatluses olid ülesanded, mis hindasid lapse töömälu mahtu. Strebeleva meetodika mäluülesandes oli vaja 25 figuuri seast leida eelnevalt nähtud 9 figuuri ning Kontrollitud joonistamise vaatluses oli vaja joonistada järgneva tööjuhendi alusel „joonista kahekorruseline maja. Majal on neli akent ja uks. Maja katusel on suitsev korsten. Maja kõrval on õunapuu ja sellel õunad. Päike paistab“ (Krogh, 1977; modifitseerinud Häidkind & Kikas, 2003). Kuna mõlemad ülesanded hindavad lapse töömälu mahtu, siis esines ülesannete tulemuste vahel statistiliselt oluline seos, ehk mida kõrgem oli lapse Strebeleva ülesandes saadud tulemus seda kõrgem oli Kontrollitud joonistamise vaatluses saadud tulemus. 1.klassis on paljud lapsed hädas sõnaliste juhistega, kus laps peab kuulama ja meeldejätmise alusel midagi tegema, sel juhul on lapse töömälu ülekoormatud (Hallap & Padrik, 2008; Kikas, 2010), antud ülesannetega on võimalus töömälu mahtu hinnata.

Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste koolivalmidusega tutvumise materjalis olev häälikuanalüüsi katse oli tugevas seoses Strebeleva meetodika häälikuanalüüsiga. Põhjuseks on see, et lugemise õppimise eelduseks on lapse suutlikus eristada ja ära tunda häälikuid (Hallap & Padrik, 2008). Lisaks oli Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmidusega tutvumise materjalis oleva tähtede tundmise katse positiivses seoses Strebeleva meetodika

häälikuanalüüsi ülesandega. Häälimisel on oluline sõna häälikkoostise tuvastamine (Hallap & Padrik, 2008), seetõttu on tähtede tundmine seotud häälikuanalüüsiga.

Lisaks saadi teada, et laps, kes sai ühes koolivalmiduse hindamise vahendis kõrgeid tulemusi, sai seda ka teiste hindamisvahenditega. Seetõttu võib järeldada, et ei ole oluline, millise koolivalmiduse hindamise vahendiga hinnata, kas lapsel on kooliks vajaminevad oskused olemas. Kui laps oli kooliks valmis, siis selgus see kõigi kolme hindamisvahendiga, kuigi igas hindamisvahendis oli selliseid ülesandeid, mida teises hindamisvahendis ei olnud. Seetõttu võib arvata, et kui laps oli kooliks valmis, siis olid tal olemas oskused erinevate ülesannetega hakkamasaamisel.

Kolmanda uurimisküsimuse (mil määral nendes hindamisvahendites olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil hinnata, kuivõrd koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud) tulemustest selgus, et kõigis kolmes hindamisvahendis olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil osaliselt hinnata, kas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud.

Kontrollitud joonistamise vaatluses olevate ülesannetega oli võimalik hinnata valdkonna Matemaatika nelja eeldatavat oskust ning valdkonna Keel ja kõne kahte oskust, ehk põhirõhk on matemaatika oskustel. Kuna koolivalmidusega seotud uurimuses tõid kooliõpetajad välja, et lastel on matemaatikas raskused (Etti, 2011), siis on antud hindamisvahendiga võimalik saada infot lapse matemaatiliste mõistetest aruaamise kohta. Lisaks põhines kontrollitud joonistamise vaatlus õpetaja suulistel instruksioonidel. Kuna koolis on õpetaja töökorraldused enamasti sõnalised, siis kontrollitud joonistamise vaatlusel eristuvad lapsed, kellel on raskused korralduste mõistmise ning meeldejätmise osas.

Seevastu Strebeleva meetodikas olevate ülesannetega oli võimalik hinnata valdkonna Matemaatika viit eeldatavat oskust ning valdkonna Keel ja kõne kaheksat oskust, seetõttu on antud meetodiga võimalik rõhku panna laste keeleliste oskuste hindamisele. Jutustamis-, selgitamis-, ning põhjendamisülesanded on Strebeleva meetodikas kesksel kohal, nende tulemustele on oluline õpetajal tähelepanu pöörata, kuna jutustamisoskus tihedas seoses lugemis- ja kirjutamisoskustega (Botting, 2002).

Kivipõld-Verbitskase 6-7a laste koolivalmidusega tutvumise materjalis olevad ülesanded võimaldasid hinnata valdkonna Matemaatika kuut eeldatavat oskust ja valdkonna Keel ja kõne kaheksat oskust, hindamisvahend keskendub mõlema valdkonna oskustele. Kokkuvõtvalt keskendus hindamisvahend lugemise, kirjutamise ning matemaatika eeloskustele. Antud

hindamisvahend sisaldas lugemisoskuse ülesannet (1–3-silbilised sõnad ja laused), kuigi õppekavas ei ole kirjas, et laps peab oskama lugeda kõiki sõnu (Koolieelse lasteasutuse..., 2008), kuid ka Etti (2011) toob välja, et kooliõpetajad peavad oluliseks, et laps oskaks lugeda lihtsamaid sõnu ja jutte.

Antud hindamisvahenditega ei saadud hinnata laste luuletuste ja laulude teadmist, mida saab õpetaja hinnata igapäevategevustest vaatluse teel. Laps on võimeline lugema-kirjutama 5-6aastaselt, ning kooli minnes peavad olemas olema eeldused kirjaliku kõne omandamiseks (Hallap & Padrik, 2008), antud hindamisvahenditega ei olnud võimalik hinnata sõnade kirjutamisoskust, lisaks sisaldas lugemisoskust vaid ühe hindamisvahendi ülesanne.

Käesolevas magistritöös võib välja tuua mitmeid piiranguid, millest olulisemad on autori arvates seotud uurimuse läbiviimisega. Kuna uurimuse läbiviija oli lastele võõras isik ning mõnel lapsel võis olla keeruline vastata ja täita soovitud ülesandeid, siis võis see asjaolu mõjutada lapse tulemusi. Lisaks hinnati lapsi kas õhtupoolikul (enne kui vanemad järgi tulid ja lapsed võisid olla lasteaiapäevast väsinud) või hommikul ajal (lapsed võisid olla unised) ja see võis mõjutada lapse tulemusi. Lapsed võisid ülesandeid lahendades ära õppida oskuse, mida hiljem teise hindamisvahendi ülesandeid lahendades kasutada. Seega edaspidi sarnaseid uurimusi tehes (kus on kasutatud mitut erinevat mõõtvahendit), peaks mõõtvahendite järjekorda varieerima. Erinevate vastajatega tuleks teha mõõtvahendid läbi erinevas järjekorras.

Uurimistöö tulemustest selgus, et kõigis kolmes hindamisvahendis olevad küsimused ja ülesanded võimaldavad meil osaliselt hinnata, kas koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas 6-7aastase lapse eeldatavad tulemused on saavutatud. Selleks, et saada lapse koolivalmiduse kohta kõige täielikumalt pilti, on kasulik hinnata lapse koolivalmidust mitmete erinevate hindamisvahendite alusel. Lisaks selgus, et ei ole oluline, millise koolivalmiduse hindamise vahendiga hinnata, kas lapsel on kooliks vajaminevad oskused olemas. Kui laps oli kooliks valmis, siis selgus see kõigi kolme hindamisvahendiga, kuigi antud hindamisvahendites olevad ülesanded hindavad lapsel erinevaid oskusi. Kui võrrelda hindamisvahenditest saadud teadmisi omavahel, saadakse lapse koolivalmiduse kohta terviklikum pilt.

Seega on uurimistöö kasulik koolieelse lasteasutuse õpetajatele, eripedagoogidele, logopeedidele, lapsevanematele ning kõigile, kes soovivad teada rohkem laste koolivalmiduse hindamisest ning peavad valima sobiva hindamisvahendi lapse koolivalmiduse hindamiseks.

Töö tugevuseks võib pidada seda, et ühtesid ja samu lapsi hinnati kolme erineva koolivalmiduse hindamisvahendiga, nii saadi laste koolivalmiduse kohta terviklikum pilt.

Õpetajad said tagasisidet laste koolivalmiduse kohta peale seda, kui uurija oli iga uurimuses osalenud lapsel palunud lahendada kõigi kolme koolivalmiduse hindamise vahendi ülesanded.

Tänu sõnad

Töö autor tänab uurimuses osalenud lasteaedade rühmaõpetajaid ning juhtkonda, tänu kellele sai uurimus võimalikuks. Lisaks tänab autor uurimuses osalenud lapsi ja nende vanemad meeldiva koostöö eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

allkiri

kuupäev

Kasutatud kirjandus

Aiona, S. (2005). Assessing School Readiness. *Educational Perspectives*, 38(1), 47-50.

Ansi, K. (2014). *Koolieelsetes lasteasutustes kasutatavad koolivalmiduse hindamise meetodid ning nende tugevused ja puudused õpetajate hinnangul*. Publitseerimata balaureusetöö. Tartu Ülikool.

ASR. (2008). *Does readiness matter? How kindergarten readiness translates into academic success*. Külastatud aadressil www.appliedsurveyresearch.org.

ASR. (2010). *School readiness and student achievement: A longitudinal analysis of Santa Clara and San Mateo County Students*. Külastatud aadressil www.appliedsurveyresearch.org.

Audo, K. (2015). *J. Strebeleva metoodika 1.–5. ülesande sobivus 3–4-aastaste Eesti laste arengu psühholoogilis-pedagoogiliseks hindamiseks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Bachmann, T., & Maruste, R. (2011). *Psühholoogia alused*. Tallinn: Ilo Kirjastus.

Blum-Kulka, S., & Snow, C. E. (2005). Talking to adults: The contribution of multiparty discourse to language acquisition. *Journal of Child Language*, 32(3), 392-397.

Botting, N. (2002). Narrative as a tool for the assessment of linguistic and pragmatic impairments. *Child Language Teaching and Therapy*, 18(2), 1-21.

Brooks-Gunn, J., Claessens, A., Dowsett, C.J., Duckworth, K., Duncan, G. J., Engel, M., Feinstein, L., Huston, A.C., Japel, C., Klebanon, P., Magnuson, K., Pagani, L.S., Sexton, H. (2007). School readiness and later achievement. *Developmental Psychology*, 43(6), 1428–1466.

Buchenauer, E.L., Crissman, K.K., Halko, J.L., & Raftery, M.A. (2004). School Readiness: Preparing Children for kindergarten and Beyond: Information for Parents. *Indiana University of Pennsylvania: National Association of School Psychologists*, 4(15).

Burchinal, M., Clifford, R. M., Early, D.M., Maxwell, K. L., Griffin, J.A., Henri, G.T., Howes, C., & Mashburn, A.J., Pianta, R.C., Vandergrift, N. (2007). Teachers' Education, Classroom Quality, and Young Children's Academic Skills: Results From Seven Studies of Preschool Programs. *Child Development Institute*, 78(2), 558-580.

Calkins, J., Hair, E. C., Halle, T., & Terry-Humen, E. (2003). *Naturally occurring patterns of school readiness: How the multiple dimensions of school readiness fit together*. Kõlastatud aadressil

https://www.researchgate.net/publication/265180043_Naturally_Occurring_Patterns_of_School_Readiness_How_the_Multiple_Dimensions_of_School_Readiness_Fit_Together.

Clifford, R.M., & Maxwell, K.L. (2004). School readiness assessment: Research in Review. *Young Children*, 42-49. Kõlastatud aadressil

<http://www.journal.naeyc.org/btj/20401/Maxwell.pdf>.

Clifford, R.M., Saluja, G., & Scott-Little, C. (2000). Readiness for school: A survey of state policies and definitions. *Early Childhood Research and Practice*, 2(2), 29-45.

EDI (Early Development Instrument) (s.a.). Kõlastatud aadressil

www.offordcentre.com/readiness/.

Ennok, K., Häidkind, P., Palts, K., Pillmann, J., Peterson, T., & Villems, K. (2013). *Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele*. Kõlastatud aadressil www.hm.ee/index.php?popup=download&id=12156.

Etti, T. (2011). *Lasteaia- ja klassiõpetajate ning lastevanemate ootused laste koolis toimetulekul vajaminevate oskuste suhtes*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Guhn, C., Hertzman, C., & Janus, M. (2007). The Early Development Instrument: Translating School Readiness Assessment Into Community Actions and Policy Planning. *Early Education and Development*, 18(3), 369-374.

Häidkind, P., & Kikas, E. (2003). *Lasteaialaste ning 1. klassi õpilaste koolivalmiduse pilootuuringu 1. osa teise etapi tulemuste analüüs*. Külastatud aadressil http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/www_ut/aruanne_koolivalmidus_i_osa_ii_etapp.pdf.

Häidkind, P., & Kuusik, Ü. (s.a.). *Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava üldosa 19. peatükk (täiendatud variant)*. Külastatud aadressil: http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/sh/alusharidus_hev.pdf.

Hallap, M., Padrik, M. (2008). *Lapse kõne arendamine. Praktilisi soovitusi kõnelise suhtlemise kujundamisel*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Haridus- ja Teadusministeerium (s.a.). *Koolivalmidus*. Külastatud aadressil <https://www.hm.ee/et/tegevused/alus-pohi-ja-keskharidus/alusharidus>.

Henno, H., Häidkind, P., Kikas, E., & Peets, T. (2011). Controlled Drawing Observation for Assessing a Child's Readiness for School and Predicting Academic Achievement at the End of the First Grade, *Scandinavian Journal of Educational Research*, 55(1), 61–78.

Hirsjärvi, S. (2007). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medicina. Külastatud aadressil

Janus, M., & Offord, D.R. (2007). Development and psychometric properties of the Early Development Instrument (EDI): A measure of children's school readiness. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 39(1), 1-22.

Jürimäe, M. (2003). *6-7aastaste laste koolivalmiduse pilootuuringu 1. osa tulemuste analüüs*. Külastatud aadressil http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/www_ut/aruanne_koolivalmidus_i_osa_i_etapp.pdf.

Kaasik, Ü., Kuusik, B., Lillipuu, Ü., Seero, H.-M., Viks, M. (2007). *Väikelapse kõne, keele ja tunnetustegevuse areng*. Tallinn: Ilo Kirjastus.

- Kikas, E. (1998). Joonistamise test – koolivalmiduse selgitamise vahend. E. Kulderknup (Toim), *Lapsest saab koolilaps: materjale koolivalmidusest ja selle kujunemisest* (lk 34-35). Tallinn: EV Haridusministeerium.
- Kikas, E. (2008). Tunnetusprotsesside areng. Kikas, E (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk19-37).Tartu: Ülikooli Kirjastus.
- Kikas, E. (2010). Tunnetusprotsessid ja nende arengulised iseärasused. E. Kikas (Toim), Kikas, E., & Männamaa, M. (2008). Testid ja testimine. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 167–170). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Kivipõld-Verbitskas, H. (2015). *Materjal kuueaastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks*. Paide: kuma.
- Kloren, A. (2008). *Koolivalmidus: nõuandeid TPS-i õppejõududelt ja teistelt lastega seotud spetsialistidelt*. Tallinn: Ilo kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *Riigi Teataja I 2008, 23, 152*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917>.
- Koolieelse lasteasutuse seadus (1999). *Riigi Teataja I 1999, 27, 387*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13343125>.
- Krogh, T. (1977). Kontrolleret tegneiagttagelse et arbeidsredskab i begynderundervisningen (Controlled Drawing Observation a tool to begin teaching). *Skolepsykologi*, 3, 190–205.
- La Paro, K., & Pianta, R.C. (2003). Improving early school success. *Educational Leadership*, 60(7), 24-29.
- Luigla, H. (2015). *Jelena Strebeleva metoodika sobivus 2–3-aastaste Eesti laste tunnetustegevuse arengu psühholoogilis – pedagoogiliseks hindamiseks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Mashburn, A.J., & Pianta, R.C. (2006). Social Relationship and School Readiness. *Early Education and Development*, 17 (1), 151-176.

Masso, A. (2011). Kvantitatiivne andmeanalüüs. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/17869/KVANT_materjalid.pdf.

Mateer, C.A., & Sohlberg, M.M. (1989). *Introduction to cognitive rehabilitation*. New York: The Guilford Press.

Mishra, P.S., Mohapatra, A.K.D. (2010). Relevance of Emotional Intelligence for Effective Job Performance: An Empirical Study. *Vikalpa*, 1(35) 53-61.

Nugin, K. (2008). Lapse arengu hindamise põhimõtetest. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 141-143). Tartu: TÜ Kirjastus.

Nugin, K., & Veisson, M. (2009). Lapse arengu hindamine. E. Kulderknup (Toim), *Lapse arengu hindamine ja toetamine* (lk 5-21). Tartu: Kirjastus Studium.

Olenko, P. (2006). *Arengumapp lapse arengu kajastajana*. Tallinn: Ilo kirjastus.

Õppimine ja õpetamine esimeses ja teises kooliastmes (lk. 17-60). Haridus- ja Teadusministeerium. Külastatud aadressil: <http://eduko.archimedes.ee/uudised/article-3>.

Palu, A. (2008). Matemaatika. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 322-333). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (2010). *Riigi Teataja I 41, 240*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13332410>.

Põhikooli riiklik õppekava (2011). *Riigi Teataja I 2011, 1, 20*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020>.

Puls, A. (2015). *5–6-aastaste laste vaimse arengu hindamine J. Strebeleva metoodika järgi ning J. Strebeleva metoodika sobivuse hindamine 5 – 6aastaste Eesti laste vaimse arengu hindamiseks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Raikes, A. H., & Thompson, R. A. (2007). The social and emotional foundations of school readiness, *Social and emotional health in early childhood*, 13-35.

School Readiness Assessment (2012). Külastatud aadressil:

<https://www.siliconvalleycf.org/sites/default/files/publications/2012-silicon-valley-school-readiness-assessment.pdf>.

Sikka, H. (2009). Valdkond „Matemaatika”. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatusgevuse valdkonnad* (lk 65-73). Tartu: Kirjastus Studium.

Snow, K. L. (2006). Measuring school readiness: Conceptual and practical considerations. *Early Education and Development*, 17(1), 7-41.

Taleb, T.F.A. (2013). Necessary school readiness skills for kindergarten success according to Jordanian teachers. *Early Child Development and Care*, 183(12), 1878-1890.

Toomela, A. (2003). *Mõtlemise areng. Määratlused ja põhimõtted*. Külastatud aadressil: http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=36749/mot_yld.pdf

Tulva, T. (1987). *Koolivalmidus ja selle kujunemine*. Tallinn: E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut.

Tulviste, T. (2008). Kõne areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk. 39-52). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Varik, A. (2016). *J. A. Strebeleva metoodika sobivus 6-aastaste eesti laste arengu psühholoogilis–pedagoogiliseks hindamiseks*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

Welsh, J.A. (2014). *Promoting Young Children in School Readiness: What Parents Can Do*. Wayne State University of Medicine. Kõlastatud aadressil <http://www.child-encyclopedia.com/school-success/according-experts/promoting-young-childrens-school-readiness-what-parents-can-do>.

Стребелева, Е. А., Мишина, Г. А., Разенкова, Ю. А., Орлова, А. Н., & Шматко Н. Д. (2005). Психолого – педагогическая диагностика развития детей раннего и дошкольного возраста: методическое пособие: с приложением альбома “Наглядный материал для обследования детей”. Москва “Просвещение”

Lisad

Lisa 1. Tabelid

Tabel 2. 6-7aastaste laste arengu eeldatavad tulemused ning nende kattuvus koolivalmiduse hindamise vahendites olevate ülesannetega

6-7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	Kivipõld-Verbitskase materjal 6-7a laste KV tasemega tutvumiseks	Strebeleva metoodika	Kontrollitud joonistamise vaatlus
<i>Keel ja kõne</i>			
1. tuleb toime eakaaslastega, täiskasvanuga suhtlemisel	1-11	1-11	1-11
2.saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida	1-11	1-11	1-11
3. suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda	8. Mõtlemisoskus	2.Teadmised ümbritsevast 3.Ettekujutus aastaegadest 4.Loendamine ja arvutamine 5.Jutusta (Lumememm) 7.Jutusta (metsas) 8. Häälikuanalüüs	-
4. jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendab ka oma tundeid	-	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaegadest 5. Jutusta (lumememm) 6. Jutusta (metsas)	-

5. kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid	8. Mõtlemisoskus	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaagadest 5. Jutusta (lumememm) 6. Jutusta (metsas)	-
6. kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ning mitmuses	8. Mõtlemisoskus	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaagadest 5. Jutusta (lumememm) 6. Jutusta (metsas)	-
7. valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajaduse korral ise sõnu moodustada	8. Mõtlemisoskus	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaagadest 5. Jutusta (lumememm) 6. Jutusta (metsas)	-
8. hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnu korrates õigesti kõiki emakeele häälikuid	5. Hääldusvead	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaagadest 5. Jutusta (lumememm) 6. Jutusta (metsas)	-

Matemaatika

1.määrab esemete hulga ühise tunnuse ning jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi	1. Optiline tajus 8. Mõtlemisoskus		-
2. võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt	10. Ruumisuhted	4. Loendamine ja arvutamine	-
3. teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ning tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada;	8. Mõtlemisoskuse katse	4. Loendamine ja arvutamine	8. Kuusepuu
4. liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =;	8. Mõtlemisoskuse katse	1. Loendamine ja arvutamine	-
5. koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi	7. Lugemisoskus	-	-
6. järjestab kuni viit eset suuruse järgi (suurus, pikkus, kõrgus jm)	10. Grammatiliste konstruktsioonide mõistmise katse	-	7. Nelinurgad
7. rühmitab esemeid asendi- ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi		5. Jutusta (lumememm)	-
8. kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil	-	-	1. Ring 2. Jooned nurka 3. Jooned äärde

9. oskab öelda kellaaega täistundides;	-	-	
10. nimetab nädalapäevi, kuid ja aastaaegu ning teab oma sünnikuud ja -päeva	-	2. Teadmised ümbritsevast 3. Ettekujutus aastaegadest	-
11. mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);	-	-	-
12. eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;	-	-	-
13. leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid	-	-	5. Kolmnurgad 6. Ringid 7. Nelinurgad

Tabel 6. Kontrollitud joonistamise vaatluse ülesannete seos Strebeleva meetodika ülesannetega.

	Ring	Jooned nurka	Jooned äärde	Joonte tõmbamine	Kolmnurgad	Ringid	Nelinurgad	Kuusepuu	Maja	Inimene	Auto
Pusle	0,025	0,449**	0,465**	0,455**	0,390**	0,594**	0,291*	0,285*	0,325*	0,253	0,622**
Teadmised ümbritsevast	0,290*	0,341**	0,324*	0,301*	0,384**	0,409**	0,209	0,199	0,302*	0,142	0,575**
Ettekujutus aastaaegadest	-0,146	0,433**	0,461**	0,266*	0,309*	0,424**	0,409**	0,365**	0,285*	0,144	0,40**
Loendamine ja arvutamine	0,182	0,478**	0,487**	0,249	0,395**	0,587**	0,311*	0,466**	0,408**	0,242	0,488**
Jutusta (talvel)	0,012	0,327*	0,317*	0,266*	0,124	0,478**	0,317*	0,254	0,310*	0,150	0,557**
Joonista lõpuni	0,233	0,607**	0,645**	0,322*	0,351**	0,535**	0,385**	0,533**	0,441**	0,153	0,320*
Jutusta (metsas)	-0,205	0,273*	0,313*	0,521**	0,071	0,269*	0,404**	0,129	0,342**	0,196	0,40**
Sõna häälikuanalüüs	-0,195	0,293*	0,408**	0,446**	0,127	0,329*	0,596**	0,217	0,153	0,167	0,289*
Jätka rida	0,173	0,455**	0,509**	0,531**	0,228	0,397**	0,340**	0,397**	0,493**	0,378**	0,748**
Jäta meelde	0,233	0,232	0,279*	0,226	0,153	0,329*	0,158	0,323*	0,311*	0,318*	0,472**

Märkus: *p<0,05 **p<0,01

Tabel 7. Kontrollitud joonistamise vaatluse ülesannete seos Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjali ülesannetega.

	Väike ring	Jooned nurka	Jooned äärde	Joonte tõmbamine	Kolmnurgad	Ringid	Nelinurgad	Kuusepuu	Maja	Inimene	Auto
Optilise taju katse	-0,045	0,012	0,073	0,195	-0,022	0,173	0,222	0,149	0,399**	0,07	0,184
Tähtede tundmise katse	0,108	0,434**	0,440**	0,311*	0,306*	0,631**	0,439**	0,391**	0,413**	0,122	0,486**
Numbrite tundmise katse	0,290*	0,508**	0,551**	0,198	0,303*	0,574**	0,365**	0,558**	0,502**	0,174	0,312*
Häälikuanalüüsi katse	-0,01	0,356**	0,387**	0,314*	0,223	0,545**	0,413**	0,314*	0,291*	0,114	0,335*
Hääldusvigade tajumise katse	-0,164	0,077	0,194	0,286*	-0,077	0,158	0,269*	0,370**	0,318*	0,206	0,391**
Foneemikuulmise katse	-0,046	0,312*	0,291*	0,466**	0,248	0,251	0,289*	0,201	0,084	0,199	0,291*
Lugemisoskuse katse	0,143	0,504**	0,522**	0,368**	0,202	0,515**	0,466**	0,373**	0,407**	0,209	0,289*
Mõtlemisoskuse katse	0,080	0,607**	0,557**	0,283*	0,257	0,506**	0,246	0,419**	0,331*	0,278*	0,396**
Operatiivmälu katse	0,131	0,373**	0,340**	0,353**	0,159	0,274*	0,260*	0,169	0,182	0,152	0,455**
Grammatiliste konstruktsioonide mõistmise katse	0,096	0,451**	0,467**	0,323*	0,364**	0,475**	0,331*	0,533**	0,371**	0,255	0,538**
Kopeerimise katse	0,406**	0,497**	0,527**	0,455**	0,331*	0,519**	0,332*	0,440**	0,522**	0,263*	0,529**

Märkus: *p<0,05 **p<0,01

Tabel 8. Strebeleva metoodika ülesannate seos Kivipõld-Verbitskase 6-7aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumise materjalis olevate ülesannetega.

	Pusle	Teadmised ümbritsevast	Ettekujutus aastaaegadest	Loendamine, arvutamine	Jutusta (talvel)	Joonista lõpuni	Jutusta (metsas)	Sõna häälikuanalüüs	Jätka rida	Jäta meelde
Optilise taju katse	0,204	0,103	0,093	0,130	0,291*	0,306*	0,256	0,224	0,278*	0,250
Tähtede tundmise katse	0,495**	0,327*	0,461**	0,588**	0,696**	0,435**	0,334*	0,314*	0,338**	0,283*
Numbrite tundmise katse	0,365**	0,233	0,432**	0,70**	0,463**	0,596**	0,054	0,166	0,520**	0,425**
Häälikuanalüüsi katse	0,292*	0,384**	0,588**	0,599**	0,544**	0,338**	0,238	0,385**	0,391**	0,276*
Hääldusvigade tajumise katse	0,272*	0,079	0,303*	0,282*	0,321*	0,292*	0,405**	0,453**	0,435**	0,271*
Foneemikuulmise katse	0,1061	0,313*	0,416**	0,297*	0,338**	0,234	0,262*	0,309*	0,332*	-0,027
Lugemisoskuse katse	0,246	0,373**	0,415**	0,591**	0,355**	0,352**	0,399**	0,526**	0,570**	0,211
Mõtlemisoskuse katse	0,357**	0,429**	0,382**	0,522**	0,351**	0,246	0,321*	0,271*	0,453**	0,306*
Operatiivmälu katse	0,175	0,332*	0,385**	0,327*	0,310*	0,189	0,244	0,267*	0,455**	0,128
Grammatiliste konstruktsioonide mõistmise katse	0,518**	0,352**	0,451**	0,543**	0,420**	0,407**	0,307*	0,250	0,529**	0,292*
Kopeerimise katse	0,304*	0,512**	0,459**	0,666**	0,496**	0,517**	0,204	0,238	0,607**	0,496**

Märkus: *p<0,05 **p<0,01

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karoliina Ansi, (sünnikuupäev 29.09.1992)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

6-7AASTASTE LASTE KOOLIVALMIDUS KOLME KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE VAHENDI PÕHJAL

mille juhendajateks on Merle Taimalu ja Astra Schults,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17.05.2017